

**Neuvoston direktiivi 90/314/ETY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1990,
matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista**

Virallinen lehti nro L 158 , 23/06/1990 s. 0059 - 0064
Suomenk. erityispainos Alue 6 Nide 3 s. 0053
Ruotsink. erityispainos Alue 6 Nide 3 s. 0053

NEUVOSTON DIREKTIIVI,

annettu 13 päivänä kesäkuuta 1990, matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista (90/314/ETY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 100 a artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen (1),

toimii yhdessä Euroopan parlamentin kanssa (2),

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon (3),

sekä katsoo, että

yhteisön tärkeimpiä tavoitteita on toteuttaa sisämarkkinat, joiden olennainen osa on matkailu,

matkapaketteja, pakettilomia ja pakettikiertomatkoja, jäljempänä "matkapaketit", koskevista jäsenvaltioiden kansallisissa laeissa on eroavuuksia ja kansalliset käytännöt poikkeavat tällä alalla huomattavasti toisistaan, mikä on esteenä matkapaketteihin liittyvien palvelujen tarjoamisen vapaudelle ja vääristää eri jäsenvaltioissa toimivien matkanjärjestäjien välistä kilpailua,

yhteisten matkapaketteja koskevien sääntöjen laatiminen edistää näiden esteiden poistamista ja palvelujen yhteismarkkinoiden toteuttamista sekä antaa yhdessä jäsenvaltiossa toimiville matkanjärjestäjille tilaisuuden tarjota palvelujaan toisissa jäsenvaltioissa ja yhteisön kuluttajille vertailukelpoisista ehdoista saatavan hyödyn näiden ostaessa matkapaketin missä tahansa jäsenvaltiossa,

neuvoston 19 päivänä toukokuuta 1981 antamassa päätöslauselmassa Euroopan talousyhteisön toisesta toimintaohjelmasta kuluttajansuojaa ja kuluttajavalistusta koskevaksi politiikaksi (4), sen liitteen 36 kohdan b alakohdassa, kehoitetaan komissiota tutkimaan muun muassa matkailua ja tekemään tarvittaessa aiheelliset ehdotukset, joissa otetaan huomioon niiden merkitys kuluttajansuojan kannalta ja jäsenmaiden lainsäädännössä olevien erojen vaikutukset yhteismarkkinoiden moitteettomalle toiminnalle,

neuvosto hyväksyi 10 päivänä huhtikuuta 1984 antamassaan päätöslauselmassa (5) yhteisön matkailupolitiikasta komission aloitteen kiinnittää huomiota matkailun merkitykseen ja otti huomioon komission alustavat suuntaviivat yhteisön matkailupolitiikaksi,

komission neuvostolle antaman tiedonannon, "Uusi kuluttajapoliittinen aloite", joka hyväksyttiin neuvoston päätöslauselmalla 6 päivänä toukokuuta 1986 (6), 37 kohdassa mainitaan komission ehdottamien toimenpiteiden joukossa matkapaketteja koskevan lainsäädännön yhdenmukaistaminen,

matkailun merkitys jäsenvaltioiden talouselämässä kasvaa jatkuvasti ja matkapaketit ovat tärkeä osa matkailua; antamalla yhteiset vähimmäissäännökset edistettäisiin matkapakettitoiminnan kasvua ja tuottavuutta jäsenmaissa ja annettaisiin tälle toiminnalle yhteisön tason ulottuvuus; tämä ei hyödyttäisi ainoastaan yhteisön kansalaisia, jotka ostavat mainittujen sääntöjen mukaisesti järjestettyjä matkapaketteja, vaan houkuttelisi myös yhteisön ulkopuolelta tulevia matkailijoita, jotka pyrkivät saamaan taatut vähimmäisvaatimukset täyttävistä matkapaketeista koituvat edut, eri jäsenmaiden kuluttajansuojasäännöksissä olevat erot rajoittavat jäsenvaltioiden kuluttajien halua ostaa matkapaketteja toisista jäsenvaltioista,

tämä pidäke vaikuttaa erityisesti siten, että kuluttajat luopuvat ostamasta matkapaketteja oman jäsenvaltionsa ulkopuolelta, ja se on suurempi kuin muita palveluja hankittaessa, kun otetaan huomioon matkapakettiin sisältyvien palvelujen erityisluonne, johon yleensä liittyy huomattavan rahamäärän käyttö etukäteen ja palvelujen järjestäminen muussa valtiossa kuin kuluttajan asuinmaassa,

kuluttajan pitäisi voida hyötyä tämän direktiivin mukaisesta suojasta siitä riippumatta, onko hän suoranainen sopimuspuoli, siirronsaaja vai sellaisen ryhmän jäsen, jonka puolesta toinen henkilö on tehnyt sopimuksen matkapaketista,

matkapaketin järjestäjän ja sen välittäjän velvollisuutena pitäisi olla huolehtia siitä, että heidän järjestämänsä tai myymäänsä matkapakettiin liittyvässä kuvailevassa aineistossa annettava tieto ei ole harhaanjohtavaa ja että kuluttajien saatavilla olevissa esitteissä annettava tieto on ymmärrettävää ja täsmällistä,

kuluttajan on saatava selvitys matkapakettiin sovellettavista sopimusehdoista; tämä voidaan toteuttaa vaatimalla sopimusehtojen laatimista kirjallisesti tai muutoin todistettavasti siten, että ne ovat ymmärrettäviä ja kuluttajan saatavissa ja että kuluttajalle annetaan niistä jäljennös,

kuluttajan on tietyissä olosuhteissa voitava siirtää tekemänsä varaus kolmannelle henkilölle, joka antaa tähän suostumuksensa,

sopimuksen mukaista hintaa ei pitäisi periaatteessa saada muuttaa lukuun ottamatta tapauksia, joissa mahdollisuudesta korottaa tai laskea hintaa on nimenomaan sovittu; tämä saisi olla mahdollista kuitenkin vain tiettyjen ehtojen täyttyessä,

kuluttajan pitäisi tietyissä olosuhteissa voida purkaa matkapakettisopimus ennen matkalle lähtöä,

kuluttajan oikeudet tilanteissa, joissa paketin järjestäjä peruuttaa matkan ennen sovittua lähtöpäivää, pitäisi säännellä selkeästi,

matkanjärjestäjällä pitäisi olla tiettyjä velvoitteita kuluttajaa kohtaan tapauksissa, joissa kuluttajan jo ollessa matkalla sovittujen palvelujen suorittaminen on huomattavan puutteellista tai joissa matkanjärjestäjä huomaa, ettei hän voi suorittaa merkittävää osaa sovituista palveluista,

sopimuksen osapuolena olevan matkanjärjestäjän ja välittäjän pitäisi olla vastuussa suhteessa kuluttajaan sopimuksen mukaisten velvoitteiden asianmukaisesta täyttämisestä; matkanjärjestäjän ja välittäjän pitäisi lisäksi olla vastuussa vahingosta, joka kuluttajalle aiheutuu siitä, ettei sopimusta täydetä tai että se täytetään virheellisesti, paitsi jos sopimuksen täyttämiseksi olevat puutteet eivät johdu heidän tai muun palveluja suorittavan virheestä,

tapauksissa, joissa matkanjärjestäjä tai välittäjä on vastuussa siitä, ettei pakettiin sisältyviä palveluja suoriteta tai että ne suoritetaan virheellisesti, vastuuta pitäisi rajoittaa siten kuin siitä on määrätty tällaisia palveluja koskevissa kansainvälisissä sopimuksissa, erityisesti kansainvälistä ilmakuljetusta koskevassa vuoden 1929 Varsovan sopimuksessa, rautatiekuljetusta koskevassa vuoden 1961 Bernin sopimuksessa, merikuljetusta koskevassa vuoden 1974 Ateenan sopimuksessa ja hotellinpitäjien vastuuta koskevassa vuoden 1962 Pariisin sopimuksessa; vastuuta muusta kuin henkilövahingosta tulisi myös voida rajoittaa matkapakettisopimuksessa, jos rajoitukset eivät ole kohtuuttomia,

tietojen antamiseksi kuluttajille ja kuluttajien tekemien valitusten käsittelemiseksi tulisi ryhtyä tiettyihin järjestelyihin,

sekä kuluttajien että matkapakettialan edun mukaista olisi velvoittaa matkanjärjestäjät ja välittäjät asettamaan riittävä vakuus maksukyvyttömyyden varalta, ja

jäsenvaltioiden tulisi voida antaa tai pitää voimassa säännöksiä tehokkaammasta matkapaketteihin sovellettavasta kuluttajansuojasta,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Tämän direktiivin tarkoituksena on lähentää toisiinsa jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, joita sovelletaan yhteisön alueella myytäviin tai myytäväksi tarjottaviin matkapaketteihin, mukaan lukien pakettilomat ja pakettikiertomatkat.

2 artikla

Tässä direktiivissä:

1. "matkapaketilla" tarkoitetaan etukäteen järjestettyä vähintään kahden jäljempänä mainitun palvelun yhdistelmää, kun ne myydään tai niitä tarjotaan myytäväksi yhdistettyyn hintaan ja kun palvelu kestää yli 24 tuntia tai sisältää majoituksen yön aikana:

a) kuljetus;

b) majoitus;

c) muu matkailupalvelu, joka muodostaa huomattavan osan matkapaketista mutta joka ei välittömästi liity kuljetukseen tai majoitukseen.

Samana matkapaketin eri osien laskuttaminen erikseen ei vapauta matkanjärjestäjää tai välittäjää tässä direktiivissä säädetyistä velvollisuuksista;

2. "matkanjärjestäjällä" tarkoitetaan henkilöä, joka muutoin kuin satunnaisesti järjestää matkapaketteja ja myy tai tarjoaa niitä myytäväksi suoraan taikka välittäjän välityksin;

3. "välittäjällä" tarkoitetaan henkilöä, joka myy tai tarjoaa myytäväksi matkanjärjestäjän kokoaman matkapaketin;

4. "kuluttajalla" tarkoitetaan henkilöä, joka ostaa matkapaketin tai tekee sopimuksen sen ostamisesta ('pääsopija'), tai muuta henkilöä, jonka lukuun pääsopija tekee sopimuksen matkapaketin ostamisesta ('muut edunsaajat'), taikka muuta henkilöä, jolle pääsopija tai muu edunsaaja siirtää matkapaketin ('siirronsaaja');

5. "sopimuksella" tarkoitetaan kuluttajan ja matkanjärjestäjän tai välittäjän välistä välipuhetta.

3 artikla

1. Matkanjärjestäjän tai välittäjän kuluttajalle antamassa matkapakettia kuvailevassa tai sen hintaa ja muita sopimusehtoja koskevassa aineistossa ei saa olla harhaanjohtavia tietoja.

2. Jos kuluttajan saataville annetaan esite, siinä on mainittava selvästi, ymmärrettävästi ja täsmällisesti sekä hinta että riittävät tiedot seuraavista seikoista:

- a) matkan kohde ja kuljetusväline sekä kuljetuksen ominaisuudet ja luokka;
- b) majoitus ja sen muoto, sijainti, luokka tai mukavuusaste ja pääominaisuudet sekä sen hyväksyntä ja matkailuluokitus sen jäsenvaltion sääntöjen mukaan, jossa majoitus tapahtuu;
- c) ateriasuunnitelma;
- d) matkareitti;
- e) yleiset tiedot passi- ja viisumimääräyksistä, joita sovelletaan asianomaisen jäsenvaltion tai asianomaisten jäsenvaltioiden kansalaisiin, sekä matkaa ja oleskelua koskevista terveysmääräyksistä;
- f) ennakkomaksu joko rahamääränä tai prosentteina matkan hinnasta sekä ajankohta, johon mennessä loput matkan hinnasta on maksettava;
- g) vaaditaanko matkapaketin toteuttamiseksi vähimmäismäärä osallistujia, ja mihin mennessä kuluttajalle on viimeistään ilmoitettava matkan peruuntumisesta.

Esitteessä annetut tiedot sitovat matkanjärjestäjää tai välittäjää, jollei:

- muuttuneesta tiedosta ole selkeästi mainittu kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä, ja esitteessä on tästä mahdollisuudesta nimenomainen ehto,
- muutoksista ole myöhemmin sovittu osapuolten kesken.

4 artikla

1. a) Matkanjärjestäjän tai välittäjän on annettava kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä kirjallisesti tai muulla sopivalla tavalla yleiset tiedot passi- ja viisumimääräyksistä, joita sovelletaan asianomaisen jäsenvaltion tai asianomaisten jäsenvaltioiden kansalaisiin, erityisesti näiden asiakirjojen hankkimiseksi tarvittavasta ajasta, sekä matkaa ja oleskelua koskevista terveysmääräyksistä;

b) matkanjärjestäjän tai välittäjän on myös annettava kuluttajalle hyvissä ajoin ennen matkan alkamista kirjallisesti tai muulla sopivalla tavalla seuraavat tiedot:

i) matkan aikana tehtävien pysähdysten ajat ja paikat, kuljetusyhteydet sekä yksityiskohtaiset tiedot matkustajalle varatusta paikasta kuten hytistä tai makuupaikasta laivalla tai junassa;

ii) matkanjärjestäjän tai välittäjän paikallisen edustajan nimi, osoite ja puhelinnumero tai, jos tällaista ei ole, vastaavat tiedot niistä paikallisista toimipaikoista, joihin kuluttaja voi vaikeuksien ilmaantuessa ottaa yhteyttä.

Jos tällaisia edustajia tai toimipaikkoja ei ole, kuluttajalle on joka tapauksessa annettava hätätilanteita varten puhelinnumero tai muut tarpeelliset tiedot, joiden avulla hän voi saada yhteyden matkanjärjestäjään tai välittäjään;

iii) alaikäisen matkustaessa ulkomailla tai oleskellessa siellä tiedot, joiden avulla lapsen tai hänestä matkakohteessa vastuussa olevaan henkilöön saadaan suoraan yhteys;

iv) tiedot mahdollisuudesta ottaa vapaaehtoinen vakuutus niiden kustannusten korvaamiseksi, jotka aiheutuvat, jos kuluttaja peruuttaa matkan, taikka sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuvien avustus- ja kotiuttamiskustannusten korvaamiseksi.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että sopimukseen sovelletaan seuraavia periaatteita:

a) sopimuksessa on mainittava ainakin matkapaketin sisällön mukaan kysymykseen tulevat liitteessä luetellut vähimmäistiedot;

b) kaikki sopimusehdot on tehtävä kirjallisesti tai muussa ymmärrettävässä ja kuluttajan saatavissa olevassa muodossa, ja ne on annettava tiedoksi kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä; kuluttajalle on annettava jäljennös sopimusehdoista;

c) mitä b alakohdassa säädetään, ei estä tekemästä viime hetken varauksia tai sopimuksia.

3. Jos kuluttaja ei voi lähteä matkalle, hän voi siirtää varauksensa henkilölle, joka täyttää matkapakettiin sovellettavat ehdot, tiedotettuaan riittävän ajoissa ennen matkan alkua aikomuksestaan matkanjärjestäjälle tai välittäjälle. Matkapaketin siirtänyt henkilö ja siirronsaaja vastaavat yhteisvastuullisesti suhteessa matkanjärjestäjään tai välittäjään loppumaksusta sekä siirrosta mahdollisesti aiheutuvista lisäkustannuksista.

4. a) Sopimuksen mukaisia hintoja ei saa muuttaa, ellei sopimuksessa ole nimenomaisesti pidätetty mahdollisuutta niiden korottamiseen tai laskemiseen ja mainittu täsmällisesti, miten hinnanmuutos lasketaan; tällainen muutos on perusteltu ainoastaan, jos kyse on muutoksista:
- kuljetuskustannuksissa mukaan luettuna polttoainekustannukset,
 - tietyistä palveluista perittävissä veroissa tai maksuissa kuten satamien ja lentokenttien laskeutumis- ja matkustajamaksut,
 - asianomaiseen matkapakettiin sovellettavissa valuuttakursseissa.
- b) Sopimuksen mukaista hintaa ei saa nostaa sovittua lähtöpäivää edeltävien 20 päivän aikana.

5. Jos matkanjärjestäjä huomaa, että hänen on ennen matkan alkamista huomattavasti muutettava sopimuksen keskeisiä ehtoja, esimerkiksi hintaa, hänen on ilmoitettava siitä kuluttajalle niin pian kuin mahdollista, jotta kuluttaja voi tehdä tarvittavat päätökset, erityisesti:

- purkaa sopimuksen ilman seuraamuksia,
- tai hyväksyä sopimukseen tehtävän lisäyksen, jossa eritellään muutokset ja niiden vaikutus hintaan.

Kuluttajan on ilmoitettava matkanjärjestäjälle tai välittäjälle päätöksestään niin pian kuin mahdollista.

6. Jos kuluttaja purkaa sopimuksen 5 kohdan mukaisesti tai jos järjestäjä kuluttajasta riippumattomasta syystä peruuttaa matkapaketin ennen sovittua lähtöpäivää, kuluttajalla on oikeus:

a) joko osallistua laadultaan vastaavalle tai paremmalle pakettimatikalle, jos matkanjärjestäjä tai välittäjä voi tarjota korvaavan matkapaketin. Jos tarjottu korvaava matkapaketti on laadultaan huonompi, matkanjärjestäjän on palautettava hinnanerotus kuluttajalle;

b) tai saada niin pian kuin mahdollista takaisin kaikki sopimuksen perusteella maksamansa rahamäärät.

Kuluttajalla on tällöin oikeus saada joko matkanjärjestäjältä tai välittäjältä, sen mukaan kuin siitä säädetään asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännössä, aiheellinen korvaus sopimuksen täyttämättä jättämisestä, jollei:

i) peruutus johdu siitä, ettei matkalle ole ilmoittautunut vaadittavaa vähimmäismäärää osanottajia, ja kuluttajalle ilmoitetaan peruutuksesta kirjallisesti matkapaketin sisällön kuvauksessa mainitussa ajassa, tai

ii) peruutus muissa kuin ylivoimaisissa tapauksissa johdu ylivoimaisesta esteestä eli sellaisista epätavallisista ja ennalta-arvaamattomista seikoista, joihin se osapuoli, joka vetoaa niihin, ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksia hän ei kaikkea huolellisuutta noudattamalla olisi voinut välttää.

7. Jos merkittävä osa sovituista palveluista jää matkan alkamisen jälkeen suorittamatta tai jos matkanjärjestäjä havaitsee, ettei hän voi suorittaa merkittävää osaa sovituista palveluista, matkanjärjestäjän on järjestettävä matkan jatkamiseksi tarvittava järjestely sen aiheuttamatta kuluttajalle lisämaksuja ja tarvittaessa korvattava kuluttajalle sovittujen ja saatujen palvelujen hinnanero.

Jos tällaisia järjestelyjä ei voida tehdä tai jos kuluttaja ei perustelluista syistä hyväksy niitä, matkanjärjestäjän on tarvittaessa järjestettävä kuluttajalle ilman lisämaksuja kuljetus vastaavalla kuljetusvälineellä lähtöpaikkaan tai muulle sovitulle paikkakunnalle ja maksettava aiheellinen korvaus.

5 artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sopimuksen osapuolena oleva matkanjärjestäjä tai välittäjä vastaa suhteessa kuluttajaan sopimuksen mukaisten velvoitteiden asianmukaisesta täyttämisestä siitä riippumatta, kuuluuko niiden täyttäminen järjestäjälle, välittäjälle tai muulle palvelun suorittajalle, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta matkanjärjestäjän tai välittäjän oikeutta vaatia korvausta muilta palvelujen suorittajilta.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että matkanjärjestäjä tai välittäjä vastaa suhteessa kuluttajaan sopimuksen puutteellisesta tai virheellisestä täyttämisestä aiheutuvasta vahingosta, paitsi jos sopimuksen puutteellinen tai virheellinen täyttäminen ei johdu heidän tai muun palvelun suorittajan virheestä, siksi, että:

- sopimuksen täyttämisen ilmenivät puutteet johtuvat kuluttajasta,

- nämä puutteet johtuvat kolmannelta osapuolelta, jolla ei ole yhteyttä sovittujen palvelujen suorittamiseen, ja ne ovat ennalta-arvaamattomia eikä niitä voi välttää,

- puutteet johtuvat 4 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan ii alakohdassa tarkoitettua ylivoimaisesta esteestä taikka sellaisesta tapahtumasta, jota matkanjärjestäjä tai välittäjä tai palvelujen suorittaja ei ole asian mukaista huolellisuutta noudattamalla voinut ennakoita tai estää.

Edellä 1 alakohdan 2 ja 3 luetelmakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa matkanjärjestäjän tai välittäjän on viivytyksettä avustettava kuluttajaa, joka on vaikeuksissa.

Jäsenvaltiot voivat sallia matkapakettiin sisältyvien palvelujen saamatta jäämisestä ja niiden virheellisestä suorittamisesta aiheutuvaa vahinkoa koskevan korvausvastuun rajoittamisen eri palveluihin sovellettavien kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Jos matkapakettiin sisältyvien palvelujen saamatta jäämisestä tai niiden virheellisestä suorittamisesta aiheutuu muuta vahinkoa kuin henkilövahinko, jäsenvaltiot voivat sallia korvausvastuun rajoittamisen sopimusehdolla. Vastuunrajoitus ei saa olla kohtuuton.

3. Edellä 1 ja 2 kohdan säännöksistä ei saa poiketa sopimuksella, sanotun kuitenkin rajoittamatta 2 kohdan neljännen alakohdan soveltamista.

4. Kuluttajan on mahdollisimman pian ilmoitettava sopimuksen täyttämässä paikalla havaitsemistaan puutteista kyseisten palvelujen suorittajalle sekä matkanjärjestäjälle tai välittäjälle kirjallisesti tai muulla sopivalla tavalla. Tästä velvollisuudesta on mainittava sopimuksessa selkeästi ja nimenomaisesti.

6 artikla

Kun on tehty valitus, matkanjärjestäjän, välittäjän taikka heidän mahdollisen paikallisen edustajansa on viivytyksettä ryhdyttävä toimenpiteisiin sopivan ratkaisun löytämiseksi.

7 artikla

Sopimuksen osapuolena olevan matkanjärjestäjän tai välittäjän on asetettava maksukyvyttömyyden varalta riittävä vakuus suoritettujen maksujen palauttamisen ja kuluttajan paluukuljetuksen turvaamiseksi.

8 artikla

Jäsenvaltiot voivat antaa ja pitää voimassa säännöksiä, jotka antavat kuluttajalle tehokkaampaa suojaa tässä direktiivissä tarkoitettujen kysymysten osalta.

9 artikla

1. Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1992. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset säännökset kirjallisina komissiolle. Komission on ilmoitettava tästä muille jäsenvaltioille.

10 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Luxemburgissa 13 päivänä kesäkuuta 1990.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

D. J. O'MALLEY

(1) EYVL N:o C 96, 12.4.1988, s. 5

(2) EYVL N:o C 69, 20.3.1989, s. 102 ja EYVL N:o C 149, 18.6.1990

(3) EYVL N:o C 102, 24.4.1989, s. 27

(4) EYVL N:o C 165, 23.6.1981, s. 24

(5) EYVL N:o C 115, 30.4.1984, s. 1

(6) EYVL N:o C 118, 7.3.1986, s. 28

LIITE

Sopimuksessa on mainittava seuraavat seikat, jos ne vaikuttavat asianomaiseen matkapakettiin:

- a) matkakohde tai -kohteet sekä, jos matkapakettiin sisältyy oleskelua eri paikkakunnilla, oleskeluajat päivämäärineen;
- b) käytettävät kuljetusvälineet ja niiden luonne ja luokka sekä lähdön ja paluun päivämäärät, kellonaika ja paikka;
- c) jos matkapakettiin sisältyy majoitus, majoituspaikan sijainti, matkustajaluokka tai mukavuusaste ja pääominaisuudet, kuinka se täyttää sen jäsenvaltion säännöt, joissa majoitus tapahtuu, sekä ateriasuunnitelma;
- d) jos matkapaketin järjestämiseksi vaaditaan vähimmäismäärä osanottajia, päivä, jona kuluttajalle on viimeistään ilmoitettava matkan peruuntumisesta;
- e) matkareitti;
- f) matkapaketin kokonaishintaan sopimuksen mukaan sisältyvät tutustumiskäynnit, retket ja muut palvelut;
- g) matkanjärjestäjän, välittäjän ja tarvittaessa vakuutusenantajan nimi ja osoite;
- h) matkapaketin hinta, viittaus 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuihin hinnanmuutosmahdollisuuksiin, selvitys tietyistä palveluista perittävistä veroista ja maksuista (satamien ja lentokenttien laskeutumis- ja matkustajamaksut, matkailijaverot), jos ne eivät sisälly matkapakettiin;
- i) maksuaikataulu ja maksutapa;
- j) kuluttajan matkaa varatessaan matkanjärjestäjälle tai välittäjälle esittämät erityistoivomukset, jotka nämä molemmat ovat hyväksyneet;
- k) aika, jonka kuluessa kuluttajan on valitettava sopimuksen täyttämättä jättämisestä tai virheestä sen täyttämisessä.